

Dávid Lajos:

SIEGMETH KÁROLY ÉS A GUTIN-VIDÉKE MENEDÉKHÁZAI

Kisebb társaság néz szembe velünk a képről, jó százhusz esztendő távolából. A férfiak bajszos komolysággal, a nők távolba révedő tekintettel, a gyermekek derűs izgalommal pózolnak – nem tudni, hogy a fotográfus, a fényképezőgép, vagy maga a helyzet volt mindannyiuk számára újszerűbb, izgatóbb, titokzatosabb. Talán egy család tagjai, talán egy baráti társaság, akik vasárnap délutáni sétára indultak a Feketehegyre – abban a pillanatban azonban, amikor a fényképezőgép zárja elkattant, valószínűleg mindannyian megérezhettek valamit az örökkévalóságból, amelynek immár visszavonhatatlanul maguk is részeseivé váltak.

Itt most mégsem a társaság, hanem a zsindeletűs, tornácos, gerendákból ácsolt épület a lényeg, homlokzatán széles felirattal: SIEGMETH KÁROLY MENEDÉKHÁZ. A ház a Gutin hegység első turista menedéke volt. 1899-ben avatták fel „nagy ünnepélyességgel”, a Feketehegy szomszédságában álló Huszt hegy alatt, mintegy 1000 m magasságban. Két szobája kb. 30 turista számára volt képes éjszakai-nappali szállást biztosítani.

De kicsoda is volt Siegmeth Károly, akinek az épület nevét viselte? Turistaíró, barlangkutató, vasúti mérnök – de legfőképpen kitűnő szervező, népszerű, szívvel-lélekkel a természetnek élő személyiség, aki igyekezett minél több barátot szerezni a Keleti Kárpátok és a Gutin-hegység csodálatos tájainak. Sokat tartózkodott Felsőbányán, 1897-ben családja tagjaival nyaralót is bérelt a kis bányavároskában. Pedig születését tekintve nem sok köze volt vidékünkhez, 1845. szeptember 11-én a mai Znojmban (ma Csehország) Karl Siegmeth-ként látott napvilágot. Mérnöki tanulmányait Bécsben, majd zürichi és müncheni műegyetemen végezte, rövid ideig egyetemi segédtanárként is tevékenykedett, 1869 tavaszán azonban Magyarországon telepedett le. Honosítottta magát, Miskolcon dolgozott mint vasúti mérnök, Sátoraljaújhelyen pedig 20 éven át a „vonatmozgósításért” felelt, majd Debrecenbe, utóbb pedig Budapestre költözött; 1905-ben ugyanis a MÁV igazgatóhelyettesé nevezték ki.

A természetjárást Sátoraljaújhelyen szerette meg. Sokat barangolt és fényképezett; az általa szervezett turista vándorgyűlések és vetítéssel színesített fölolvadásai révén hamar népszerűvé vált. Kiváló barlangkutatóként saját felvételeiből diaszorozatot állított össze, ezzel a bemutatóval járta az ország nagyvárosait.

Nem csak a Huszt-hegyi, de szerte az országban számos turista menedékház neki köszönhető építését. 1880-ban pedig az ő kezdeményezésére jött létre Máramarosszigeten a Magyarországi Kárpát-egyesület Máramarosi Osztálya, majd 1882-ben ugyanitt a Keleti Kárpátok Osztálya, amelynek 35 évig vezetője, titkára és ügyvezető elnöke volt. Ebben a minőségében 1897-ben az első, felsőbányai központú Gutin-vidéki turistaszervezet megalapításában is tevékenyen részt vett.

Izgalmas, tevékeny évei voltak ezek nem csak a máramarosi, de általában a magyarországi és ezen belül a Gutin-vidéki turizmusnak, amit Felsőbánya fiatal, később tragikus véget ért polgármestere, Farkas Jenő (maga is lelkes természetjáró) személyesen is igyekezett elősegíteni. Hogy minél több látogatót vonzzon a vidékre, a városi közgyűlés nyaralólakások építésére

alkalmas földterületeket engedett át az akkor kb. 4000 lelkes kisváros tulajdonát képező Epres-kertben és Mózes-réten, jelképes, évi egy korona kifizetése ellenében azoknak, akik kötelezték magukat, hogy a kijelölt helyen két év alatt „nyári lakot” építenek. Az így felépült nyaralók mindaddig a vállalkozók birtokában maradhattak, amíg azt nyaralás céljaira használták.

A kedvező ajánlatnak meglett a hatása, az ország minden részéből érdeklődtek a felsőbányai nyaralási lehetőségek iránt. Egy sokatmondó hír a nyaralótársaság egyik mozgalmas, 1897 júliusi napjáról: „Felsőbányán a nyaraló vendégek igen kedélyesen töltik idejüket: a kirándulások sora javában folyik. Csütörtökön... 30-an Bajfaluba, 28-an a Bódi tóhoz, 35-en a nyugati kincstári árokhoz, 20-an a gurutalji rétekre rándultak.” Egyetlen átlagos nyári napon, közel 120 nyaralóvendég!

Nem csoda, hogy alig pár évvel a Huszt hegyi menedékház felépítését követően, 1902-ben, a második Gutin-vidéki menedékhely felavatására is sor került, mégpedig ezúttal a Gutin-csúcs alatti Mlesnicán (Mlejnița). A korabeli leírás szerint ez a turistaház verandából, két tágas, kályhával ellátott szobából és egy konyhából állt. A melléképület a vezetők és a szolgazemélyzet, valamint az istállók részére emeltetett, egy tágas pavilon pedig a szabadban való étkezés céljait szolgálta, ahonnan „a Gutin sziklái közvetlen közelből láthatók és a nyereg 1–1 1/4 óra alatt kényelmesen elérhető” – olvasható Siegmeth Károly 1908-ban megjelent „Rozsály-Gutin hegyvidék” című írásában. Ugyanitt a menedékház felszentelése alkalmával tartott „népünnepélyről” is találunk egy hangulatos leírást: „a románok nemzeti táncaikat táncolták és a turisták mulattatására bús dalaikat hangoztatták... Az általános figyelmet egy valóságos havasi pásztor is magára vonta, ki havasi kürtjével, egy 3 méter hosszú és nyírfa kéregből előállított csővel produkálta magát... Sokat tett az ünnepély emelésére a kapnikbányai bányászzenekar. Az ő zenéjük ütemeire lejtettek a turistapárok éjfélig és azután is, míg egy hatalmas zápor az egész mulatságnak hirtelen véget nem vetett.”

Ma már egyik menedékház, sőt a néhány évtizeddel később, 1935-ben felépült izvorai és az 1942-ben épült Rozsály-menedékház sem létezik. Siegmeth Károly emlékét azonban méltatlan lenne elfelejteni. A turistaság érdekében és az idegenforgalom terén kifejtett munkájának elismeréseként még életében megkapta a Ferenc József-rend lovagkeresztjét. 1912. április 21-én halt meg Munkácson. Ott is van eltemetve.